

SCHOLASTICAAT



ZO BEGON HET SCHOLASTICAAT, HET GROOT SEMINARIE

In Oirschot werden we hartelijk welkom geheten door de groep bewoners, die vóór het grote huis stond.

Ik was een beetje beroerd door de schokkende reis en wist niet hoe vlug ik van de wagen moest springen. Het ging blijkbaar te haastig, ik bleef met mijn toog ergens aan hangen scheurde mijn kleding tot mijn heupen open, heus niet als teken van boete. Gelukkig in de naad, zodat Broeder Dominicus, de kleermaker, meteen een klant aan mij kreeg.

We kregen aanstonds te horen dat we als eerste O.L.Heer moesten gedag zeggen in de kapel. De Schola zong daar meerstemmig het indrukwekkend Montfortaans lijflied met de mooie wens “ Restons unis toujours, comme en ce

doux moment” (Laten we één blijven zoals op dit mooie ogenblik) We zullen ons best doen.

Na dit plechtige gezang van welkom moesten we een zware beproeving doorstaan: de zogenaamde pax (vredeswens). Een Franse gewoonte om als begroeting de vredeskus te geven die hierin bestond dat je elkaar met het voorhoofd aanraakte. Er waren grapjassen die dit met grote kracht deden zogenaamd als ontgroening. Dat heette knotsen. Alle klassen stonden in een lange rij en je moest vol houden tot de laatste toe. Ik vond het maar een nare beproeving en hield er hoofdpijn aan over. Ik heb die leukigheid later niet overgenomen.

PÈRE LEBAIL

We kregen daarna onze kamer aangewezen. Ik moest helemaal naar de bovenste verdieping waar ik een onderkomen kreeg onder de hanenbalken, dat ik moest delen met Frits van der Asdonk en Frans Stams. De tweede filoklas was al aangekomen op 27 augustus, dus Frits kon ons op zijn kamer ontvangen. De kamer had in de volksmond de naam van ‘de kamer van Père Lebail’. Deze was de procurator in Rome, een van onze ‘hoge pieten’.

Tijdens de oorlog werd op deze kamer een clandestien geslacht paard in hapklare brokken veranderd. In het Limburgs dialect is een baj, een paard. Père Lebaille, je moet er maar opkomen!

De kamer zag er ook niet erg gezellig uit met zijn ongeschaafde houten vlekkerige vloer. Het hele meubilair bestond uit drie bedden, drie tafels, drie kasten en drie stoelen, drie nachtkastjes met kom en lampetkan, geëmailleerd, zwart gevlekt en gedeukt. Het was armoe troef en het was echt niet moeilijk om hier de gelofte van armoede in praktijk te brengen. Ook was er voldoende plaats, het was geen hokje. Het enige raam was een niet al te grote dakkapel. Je moest recht staan om van het uitzicht te genieten. Je keek dan in de kruin van een geweldige bruine beuk, die nog steeds een bezienswaardigheid is vanwege zijn enorme omvang.

Zo, van nu af aan ben ik dan student aan het groot seminarie en wordt er van mij verwacht dat ik me ga bekwamen in de vakken die op het programma staan.

Ik ben dus eerstejaars filosofiestudent. Onze prof was Pater Willem Reijnders, een ongelooflijk creatief iemand, niet alleen wat zijn vak betreft, maar ook op het gebied van schilderen, houtsnijwerk, tuinaanleg. Hij had een zogenaamde rotstuintuin langs de vijver.

Kerkgeschiedenis kregen wij van Pater Akkermans, een gezellige Limburger die als handboek een heel oude uitgave van Alberts hanteerde. Hij smukte deze op

met leuke anekdotes uit de actualiteit. Pater Kaptein gaf de introductie op de H.Schrift. Pater Henri Smeets was de overste, die de zware taak had gehad het groot seminarie door de oorlogstijd heen te laven.

Het huis droeg nog de sporen van het oorlogsgeweld. Op 3 januari was een zogenaamde vliegende bom, 'n V2, achter het park vlakbij het huis van boer Habraken gevallen. Er was een jongen gedood, de behuizing en stallen van de boer onbewoonbaar. De meeste ramen aan de achterkant van ons huis kapot en op de bovenste verdieping waren enkele binnenmuren omgevallen. De slaapzaal van de broeders onbewoonbaar en verplaatst naar een ander lokaal. Waar vroeger hun cellen stonden was nu een open ruimte waar de ratten door de stapels zilverpapier naar resten kaas en chocola zochten.

RATTENPLAAG

Die ratten waren een plaag in huis. Onder de oorlog hadden de broeders op de vliering onder de pannen, koren opgeslagen, dat bij de boeren gebedeld was. Dat dit ongedierte aantrok hebben we ondervonden. Ik heb een panische angst voor die grote grijze beesten over gehouden. Ook langs de vijver kwam je ze tegen en rond de stallen. Onder de vloer van je kamer hoorde je als ze op zoek waren naar de noten of kastanjes die je in het park had gevonden. Ze liepen zichtbaar en hoorbaar door de dakgoot.

Vóór de kerstdagen was ik met Toon Bernard op zolder bezig met het in elkaar knutselen van een open haard, die in de eetzaal voor wat romantiek moest zorgen. We hadden het geraamte bespannen met papier en vastgelijmd met behangselplaksel. Blijkbaar stond dit ook op de menukaart van de ratten. We vonden alleen het geraamte terug.

Op de menukaart van ons stond natuurlijk ook wat de pot schafte of liever wat nog te krijgen was. Ook hier en nu nog moest er "geskooïd" worden zoals ze dat in Brabant zeggen, een ander woord voor bedelen. Door de broeders vooral werd bij de boeren aangeklopt voor voedsel. Er was dus echt geen keuzemenu. We maakten daar ook geen probleem van. Het was nu eenmaal zo. We mochten nog blij zijn dat er te eten was, ook al was dat soms het ranzige spek dat in witte zakken hoog aan de balken hing en waar de ratten toch nog aan kwamen. Aan het ontbijt kregen we wel eens kommen met warm vet waar speklappen in zwommen. Om aan te sterken zogenaamd. Voor mij was dat 'n kost die mijn gal in opstand deed komen.

's Nachts durfde ik niet naar de wc helemaal op het einde van de gang want dan kwam je de ratten tegen daar bij dat zilverpapier. Ik ging liever ook in de bijtende kou helemaal naar beneden op de begane grond waar een serie

toiletten waren, waaronder nog enkele ouderwetse poepdozen met deksel en al. Die bijtende kou is niet verzonnen. We hadden het eerste jaar met een strenge winter geen verwarming. Die was kapot en er waren geen onderdelen te krijgen. Verder waren er zo goed als geen kolen, dus werd er gewerkt met kartonnen dozen onder de studietafel en daar oude kleren in waarmee we onze voeten probeerden warm te houden en dan maar met je jas en handschoenen aan studeren.

De overste, onze 'president' van het grootseminarie, zat met klompen aan gevuld met stro, op kamer te werken.

Het eerste jaar in Oirschot was echt wel moeilijk, ook wat de studie betreft. Het handboek van de filosofie, van een zekere Gredt, was in het Latijn, en dat maakte de studie extra zwaar.

NIETS VOOR MIJ OVER

Toen we een paar weken in huis waren kwam op een avond Pater Joep Gundry, een Deen van afkomst en Engelsman van nationaliteit, aan onze kamer kloppen. Hij kwam niet binnen, bleef met de klink in de hand staan en zei met zijn hoge stem tegen mij: "frater Hustin, ik heb niks voor jou over." Ik begreep er geen zier van, wat een gekke uitspraak: ik heb niets voor je over. Je kon van alles veronderstellen. Ik kende zijn gewoonte nog niet om zo maar met de deur in huis te vallen zonder veel uitleg. Je moest maar raden wat in zijn gedachten om ging.

Wat was nu het geval. Hij had van de Overste opdracht gekregen om een ontwerp te maken van de verdeling van de zogenaamde baantjes. Ik had gedacht timmerman te worden zoals ik dat ook was in Schimmert.

Dat ging me langs mijn neus, want mijn klasgenoot Ger Bisscheroux kreeg dat baantje.

Joep promoveerde mij tot medewerker in de linnen kamer. Met Frans Swerts mocht ik Joep helpen bij het beheer van de linnenkamer. Was uitzoeken en rond delen, manden met was sjouwen naar de grote weg waar wekelijks een wagen van de wasserij kwam om de zaak op te halen. Dat hing me al gauw de keel uit. Daar was niets creatiefs bij te verzinnen, maar ik heb het een jaar uit moeten houden. Ik heb er wel een fijne vriendschap met Joep aan over gehouden.

WIJDINGEN

Wat het leven in het scholasticaat heel aangenaam maakte was de grote afwisseling in ervaringen. Je was al in het noviciaat geoefend in een

regelmatige dagorde. Hier kreeg je te maken met de rijkdom van de liturgie. Het was nog het rijke leven van plechtige wijdingen, waar je volop van genoot. Het was iedere keer een aftellen, nog zoveel keren en dan is het mijn beurt. In die tijd had je nog vele wijdingen vóór het priesterschap. Het begon met de kruinschering, waardoor je zogenaamd als clericus werd opgenomen in de geestelijke stand.

Dan kwamen de zogenaamde mindere orden, of kleinere wijdingen, afgeschaft na het tweede Vaticaans concilie. Het waren vier functies die je dan mocht vervullen: het ostiariaat, het openen en sluiten van de kerk; acolyth dit is lichtdrager; exorcist, duivelbezweerder (mocht je niet uitoefenen); tenslotte lector, voorlezer.

Deze functies werden in de praktijk gedaan door koster en misdienaars.

MISSIEFEESTEN

Andere hoogdagen waren de missiefeesten. Dan kwamen de missionarissen die op vakantie waren heel graag naar Oirschot. Het was dan vaak ook het afscheid van nieuwelingen die voor de eerste keer vertrokken. Dit vooral was altijd indrukwekkend als je de vrienden waar je meer geleefd had, waar je mee voetbalde, weg gingen voor toen nog meerdere jaren.

Het was de tijd dat er bijvoorbeeld alleen in Malawi, het toenmalige Nyassaland, meer dan tachtig Nederlandse Broeders en Paters waren. Ook in de andere gebieden, Mozambiek, Congo, Indonesia, waren tientallen medebroeders en niet te vergeten in IJsland en Denemarken. Verder werkten Nederlandse confraters in andere provincies, zoals Haïti en Columbië.

De meesten kwamen al de avond van te voren en moesten dus blijven slapen. Dat betekende dat wij onze kamers moesten af staan en elders een onderkomen zochten, hetzij in een klaslokaal of in de bibliotheek of elders. De nachten werden dan wel eens wat rumoerig.

De dag begon dan met een aangepaste viering, waarin de composities van Pater Henri Clemens soms een grote plaats kregen, zoals "Quam pulchri" en "Klapt in de handen".

Er zijn melodieën die zich zo in je geheugen genesteld hebben dat je ze nooit meer vergeet.

Soms was er een of andere zitting met voordrachten en toneel, soms een voetbalwedstrijd tegen jonge missionarissen. Soms was er een of andere dappere oudere bij die nog eens zijn benen waagde. Pater Harrie Bemelmans van Wijlre stelde zich ter beschikking als spil, was korter bij de honderd dan de negentig kilo, had een postuur als Goliath, en schuwde de harde strijd niet. Ik

stond tegenover hem als midvoor en was na afloop blij dat ik een val van hem over mij zonder botbreuken overleefde.

Vooraf de gesprekken met de missionarissen waren niet alleen heel leerzaam, maar brachten ook door hun realiteit gedachten op gang van: zou ik dat wel aan kunnen als ik gevraagd zou worden naar de missie te gaan?

Langzaam groeide toch bij mij de gedachte en de hoop om naar de Congo te mogen gaan.

Ik had grote sympathie voor de Belgische confraters, misschien heeft dat te maken met onze Belgische afkomst. Het zou allemaal anders lopen.

ANDERE FEESTEN.

Er waren nogal wat bijzondere dagen in een studiejaar. De naamdagen van de Paters werden gevierd. Patroonheiligen, Thomas van de theologen, St.Catharina van de filosofen, naamdagen van de provinciaal en van de generaal, van de huisoverste werden met veel genoegen gevierd.

Er werd driftig gemusiceerd. Er was een orkest van strijkers en blazers, met een groot woord de Symphonie genoemd. Later scheidde zich het blazend deel soms af en vormde dan een harmonie. Behalve de Schola voor de liturgische vieringen bestond ook de "Soos", een club van vrijwilligers, onder leiding van een muzikale medestudent. Feestavonden werden dan opgeluisterd door een van die gezelschappen.

In de eerste jaren van ons scholasticaat waren nog twee grootheden: de "Clama" en de "Vox". De Clama stond garant voor ernstige lezingen en voordrachten, meestal op literair nivo.

Had je serieuze dichterskwaliteiten dan werd je verwelkomd als lid van deze uitgelezen groep.

De Vox zorgde soms voor humoristische avonden met zelfgetekende filmpjes.

AFSCHEID VAN JOEP

Zo werd een prachtig filmpje getekend als levensbeschrijving van Joep Gundry bij zijn afscheid toen hij benoemd was voor de missie van Nyassaland, nu Malawi.

Er was een grote epidiascoop waarmee foto's geprojecteerd konden worden. Tekeningen werden op een rol toiletpapier geplakt en door de diascoop getrokken voorzien van tekst.

Zijn moeder was aanwezig. Vanwege de oorlog had zij de wijding van Joep niet meegemaakt. Een geestige tekening liet zien hoe de jonge Joep een bad nam in het Kattégat, de baai waaraan zij woonden. Een kat met gekromde rug en

staart in de hoogte kijkt angstig achterom naar een jongen in zwembroek die in haar achterste duikt.

Joep had als taak het bijhouden van het grote uurwerk dat op de buitengevel de tijd aan gaf. Er stond een tekst rond: "Hora patet, ultima latet" (Het uur is duidelijk, maar het laatste is verborgen.) Het grote uurwerk werd getekend, de bovenste helft van een figuur in toog helemaal in het binnenste verborgen, alleen een omvangrijk achterste is nog buiten en de tekst luidde: "Ultima patet." (het laatste is duidelijk) We hebben meerdere avonden getekend in de ruimte waar het fruit bewaard werd. Een bijzondere herinnering heb ik aan Guus Wintraecken, die zeer geestig was en fijn tekende, aan Frans Sleijpen, een echte Limburgse jongen uit Wijlre. Het moest allemaal clandestien gebeuren en de zenuwen speelde mij wel eens parten als ik buiten geruchten hoorde en ik bang was dat de Overste ons zou trapperen.

De Vox was in zekere zin een tegenbeweging van mensen die een beetje de draak staken met te grote ernst en gewichtigheid. Ik voelde me daar wel bij thuis.

FILOFEEST

Het was de gewoonte dat ieder jaar de filosofen die hun eindexamen gedaan hadden gehuldigd werden door de eerste klas.

Op het einde van ons eerste jaar waren wij aan de beurt om iets te bedenken dat leuk zou zijn en waarin de afgestudeerden gefeliciteerd werden op een humoristische manier.

Een van onze betere studenten had een goed idee: ze zouden opgehangen worden aan de boom van Porfyrius. Nu moet ik gaan spijbelen om er weer achter te komen wat dit voor een boom is.

Ik neem mijn toevlucht tot Google:

"Om na te gaan wat dingen scheidt en verbindt kun je in de zogenaamde boom van Porphyrius klimmen, beginnend bij een soort zoals de mens (homo), kun je afdalen tot je bij de afzonderlijke individuen uit komt (Socrates, Xantippe), maar je kunt ook opklimmen van de species via het genus (animal) tot de meest algemene begrippen zoals 'zijnde' (ens) en één (unum). Ik hoef de gestalte van de boom met de stam en takken vermoedelijk niet uit te tekenen". Wij hadden een boom gemaakt en op elke tak een karikatuur van een van de tweedejaars filosofen. Die karikaturen waren getekend door Pater Janus van Vleuten, die toen nog in Oirschot woonde, wachtend op zijn uitzending naar Borneo.

Die tekeningen waren wel zo zuiver getroffen dat je bij de eerste oogopslag zag wie het was.

HET TWEEDE JAAR

Na de vakantie begon voor ons de tweede filo. Pater Polder werd de prof die moest proberen van ons filosofen te maken. Hij gaf de lessen in het Latijn en als we iets wilden vragen probeerden we natuurlijk in het Nederlands. Steevast was zijn onderbreking: “Dic latine” (Zeg het in het Latijn) .Het waren niet de boeiendste uren. Pater Polder droeg een bril met dikke glazen, waardoor zijn ogen nogal uitpuilden’. Hij vertelde soms wel eens een sterk verhaal en dan was de vraag van frater Wiel Knibbeler: “en u grote ogen opzetten, Pater.” Pater Gundry, de Engelse Deen, kreeg de opdracht Kerkgeschiedenis te geven aan beide filoklassen. Hij legde meteen het dikke boek van Alberts opzij en schafte een cursus aan, die op de middelbare scholen gegeven werd. Zelf was hij bezig aan een vertaling van de geschiedenis van Lourdes, geschreven door een Deense schrijver, waarvan ik de naam vergeten ben. Zijn Nederlands was wel zo gaaf en zo verrassend dat we volop genoten als hij af en toe voorlas uit zijn werk.

Van Pater Kaptein kregen we inleiding in de H.Schrift. Zijn lessen waren gestencild. Zijn zuinigheid en natuurlijk ook de noodzaak om het kalm aan te doen, we waren arm, dwongen hem om de stencils zo lang mogelijk te gebruiken. Er waren toen nog van die inktknoei apparaten, die moeilijk te bedienen waren. De stencils waren zo vaak gebruikt dat alle o’s en e’s ronde gaatjes geworden waren en de tekst soms tot een raadsel maakten. Op andere plaatsen was de inkt zo slecht verdeeld dat je de heel dunne letters moest overtrekken om te weten wat er stond. Ten hemelschreiende primitiviteit. Maar wat wilde je in die tijd!

Ik durf niet meer te zeggen of ik de lessen wel of niet interessant vond, maar achteraf beschouwd vraag ik me af of ze ons die vorming in de Schrift mee gegeven hebben die toch voor onze praktijk nodig was.

HEILIGVERKLARING STICHTER

Op 20 juli 1947 werd Louis Marie Grignion de Montfort in Rome door Paus Pius XII heilig verklaard. Heel vroeg in de morgen konden we de radio-uitzending vanuit het Vaticaan vrij goed volgen. In de namiddag had een eenvoudige plechtigheid plaats op de St.Janshei.

Onder leiding van Pater Weerts was oud-aannemer Bulles bezig met een Montfortkapelletje te bouwen. Het was half af en hij zou de ‘eerste steen’ metselen. Provisorisch werd een voorstelling van Montfort aangebracht en gezegend.

Pater Weerts was heel ontroerd toen hij de oude Bulles bedankte en de scholastieken die hem hielpen bij de bouw. Heel ondeugend dankte hij ook Hitler die voor de stenen, resten van Duitse bunkers, gezorgd had.

De feesten rond de heiligverklaring zouden gehouden worden van 7 – 15 augustus 1947.

Ze werden al maanden van te voren voorbereid. De lesrooster werd terdege ingekrompen, examens vervroegd. Er werd veel tijd besteed aan wetenschappelijk en praktisch werk. Er moest een tentoonstelling samengesteld worden over Montfort en zijn werken. Ik werd ingedeeld bij de werkgroep tentoonstelling. We zochten alles bij elkaar dat met onze Stichter te maken had. Er werden bijvoorbeeld alle vertalingen van de Ware Godsvrucht en het Gouden Boek, de levensbeschrijvingen en andere werken verzameld. Daarvoor moesten andere provincies aangeschreven worden. Tekeningen en schilderijen, alles wat maar betrekking had op Montfort werd bijeen gebracht. Een groep rond Pater Hermans was al maanden bezig met de werken van Montfort te lezen en op fiches te zetten. Dit zou een heel voornaam werk worden ten bate van ook andere provincies van de Montfortanen. Ik heb later eigenlijk nooit meer gezien of gehoord dat er iets mee gedaan is. Vergeet niet dat de computer er nog niet was en het dus een pokkenwerk geweest is waar heel veel uren van veel fraters in gingen zitten.

Via Pap werd Winand Grootjans, de etaleur van Ons Dagelijks Brood, ingeschakeld. Hij hielp ons om de tentoonstellingsruimte aan te kleden en heel smakvolle tafels te formeren van lege waspoedertonnen bekleed met gekleurd ribkarton.

Alles werd zo opgesteld dat er een chronologische volgorde werd aan gehouden waardoor je een goed overzicht kreeg van de ontwikkeling van het Montfortaans erfgoed.

Het was een supergezellige tijd. Er was zoveel te doen. De tuinlieden zorgden voor een zeer hoogstaande versiering van het huis, met als middelpunt een raamgroot schilderij van de hand van Pater Willem Reinders. Het was een copie van het grote schilderij van Montfort, dat bij de heiligverklaring tegen de St. Pieter hing. De schilder was een zekere professor Calimberti. Heel het raam boven de voordeur was ermee bedekt.

Pater van Benthem schreef een toneelstuk over Montfort en Marie Louise, de eerste Dochter der Wijsheid. De toneelmeesters, waar ik ook deel van uitmaakte, bouwden in de studiezaal een podium en schilderden de decors. . Heel boeiend werk.

Laat me de muziek niet vergeten. Schola, Symphonie en Soos moesten goed voor de dag komen. Er werden jonge paters, goede zangers, van elders “binnen gevlogen”, te weten Aad van Zwieten, Jan Janssen uit Rotselaer, Oberndorff en

misschien nog de een of ander en een vakorganist, Dhr. Paaymans uit Tilburg werd aangetrokken. Het nieuwe orgel werd door hem bespeeld en ook ingespeeld tijdens de plechtige inzegening.

Om historisch verantwoord te kunnen melden ga ik nu matig gebruik maken van de Kronieken van Oirschot, door onze provinciearchivaris gebundeld en verder verzorgd.

Ik zal er de belangrijkste feiten uit putten zonder te vervallen in het registreren van alles wat te vinden is over de programma's van de feestweek.

FEESTWEEK OIRSCHOT

In augustus was de feestweek in Oirschot, om precies te zijn van 7 tot en met 15.

In de middag van de 7^e werd de week ingezet met de opening van de tentoonstelling, die onder leiding van de nieuwe Overste, Pater Kaptein, gegroeid was tot een mooie verzameling.

De eerste dag van de feestweek zou bestaan uit een dag van bezinning op de figuur van de nieuwe heilige. Plechtige Hoogmis, lezingen en bijeenkomsten, die het grote licht lieten schijnen op de Heilige Louis Marie de Montfort. Het was met een grote voldoening dat men hem nu zo mocht noemen.

De eerste dag was meer een viering in intieme kring met een plechtige hoogmis en een feestzitting met veel muziek en feestrede door Pater Rein Dijker.

De dag daarna was gewijd aan de overledenen en in de namiddag mochten we onze ouders

ontvangen. Van degenen die niet meer zo rijk waren was een broer of/en zus uitgenodigd. Van te voren waren verschillende confraters in de weer geweest om slaapplaatsen te organiseren in het dorp.

Een gezellig avond als voorbereiding op de ouderdag van 10 augustus, die volgens mij het toppunt was van alle dagen die nog moesten komen. De eenvoudige en gemoedelijke bisschop Bruls voelde zich helemaal thuis en maakte grote indruk door zijn gewoonheid.

En nu ga ik, met enige trots letterlijk citeren uit de kronieken:

“Leut en ernst wisselden elkaar af op deze schone familieavond. De ouders waren ten zeerste geroerd door het hartelijke afscheidswoord van frater Philip Bosmans.

De Heer Hustin, vader van frater Theo Hustin, vertolkte de dankbaarheid der families door een drievoudig “Dank” als echo op het drievoudig “Welkom” van Pater Harie Smeets gisterenavond. Verder beloofde spreker namens alle families de montfortaanse geest nog beter aan te kweken en op te voeren in

eigen kring en daarbuiten. Met deze welgemeende speech stemden alle aanwezigen hartelijk in.”

Een van de dagen werd besteed aan serieuze studie over Montfort. Maandenlang hadden veel confraters besteed aan het op fiches brengen van de werken van de Stichter. Het resultaat werd terug gevonden in verschillende studies door medebroeders over de pas heilig verklaarde..

DWAASHEID DER LIEFDE

Op 13 augustus werd het toneelstuk van Pater Jan van Benthem opgevoerd: “Marie Louise ofwel, “De dwaasheid der Liefde”.

Als een van de ‘toneelknechten’ was ik tijdens de bedrijven met mijn collega’s in een klaslokaal aan het ‘buurten’, zoals dat in Brabant heet. We moesten natuurlijk stil zijn om niet te storen. Plotseling hoorden we een stem op de gang, kennelijk een verdwaalde Limburger: “Woa kin ich hiej kanjelen?”

“Mgr.Gunnarson, bisschop van IJsland meldde zich met de vraag waar hij een toilet kon vinden. (Een kanjel is een regenpijp. Zijn vraag had dus iets met water van doen!)

De missiedag die volgde was groots, vele missionarissen waren aanwezig. De bisschop van IJsland vierde met ons de pontificale mis.

Op 15 augustus werd het octaaf afgesloten.

FEEST IN HET DORP

Zondag de 17^e was de dag voor het dorp, dat ook “haar Poaters’ wilde huldigen.

De Paters werden afgehaald in sjezen en landauers. Wij studenten liepen naar het dorp waar de stoet werd opgesteld die ons in de nog maar gedeeltelijk herstelde St.Pieterskerk zou leiden. De kerk zat voor een groot deel vol met paters en fraters in superpli. Zij werden na de Mis weer plechtig naar Bijsterveld begeleid. Bij die gelegenheid speehte de burgemeester de sterren van de hemel. Mr.Stegen was een goed redenaar en heel erg bevriend met Pater Smeets, die hem in spannende oorlogstijden een onderduikadres bezorgde in het klooster.

Hij kondigde aan dat het Kasteelpad of de Eikendreef in het vervolg Montfortlaan zal heten. Een hele onderscheiding.

FEESTEN SCHIMMERT

Na die drukke maar mooie weken kregen we te horen dat we een vakantie thuis mochten beginnen als voorbereiding op de Montfortfeesten in Schimmert. Ik weet niet meer precies hoe lang die vakantie duurde. Even spieken in de kronieken: het was van 20 tot en met 26 augustus.

Toen begon een drukke tijd, die meen ik, veel hectischer was dan de feestweek in Oirschot.

De commissie heiligverklaring, waarin prominente montfortanen van die tijd zitting hadden, waren niet bang geweest om uit te nodigen. Het hele Nederlandse episcopaat was aanwezig bij de feestdag, die kerkelijk gevierd werd in de parochiekerk van Schimmert.

De kardinaal (De Jong) werd vertegenwoordigd door de Pauselijke Nuntius, Mgr. Giobbe.

Van iedere bisschop was het wapen geschilderd en werd megedragen in de stoet.

Voor de grote zitting in de zaal was het MSO, Maastricht Stedelijk Orkest, en de Maastrichter Staar aanwezig om de "Synoniem Sacra", gecomponeerd door de oud-student Marius Monnikendam, uit te voeren. Een andere oud-student, Paul Hupperts, was de dirigent.

Verder was er die week een dag voor oud-studenten van Ste.Marie. Voor velen van ons een leuk weerzien met oud-kameraden.

Gelukkig hadden we na afloop van dit gebeuren wat dagen tegoed om in Oirschot nog wat vakantie te nemen.

DE KRUIJN GESCHOREN

Het tweede jaar Oirschot zat erop en toen werden we theologant. We werden ingelijfd in de clericale stand door het ontvangen van de kruischering. Ik zal deze viering niet vlug vergeten. Monseigneur Johannes Gunnarson was in Nederland en werd uitgenodigd om de tonsuur(kruinschering) en de lagere wijdingen te komen doen en subdiakens te wijden.

De tonsuur was het symbool van afstand doen van het wereldse en daar zat natuurlijk de hardos bij die voor menigeen een bewijs was van mannelijke rijkdom. Ik mag dat een beetje spottend zeggen omdat bij ons, priesterstudenten, vanaf den beginne werd toegezien dat je kort haar droeg en je gewoonweg niet mocht toegeven als de je toegewezen kapper luisterde naar jouw verlangens. Het was gewoon: bloempot er op en de rest er af. Zo in de trant van Mijnheer Goebertz in de Vondelstraat. Ik voel nog zijn kweltuig dat de haren meer uitrukte dan wegschoor. God hebbe zijn ziel.

Terug naar de tonsuur: toen ik aan de beurt was om drie happen te laten wegkapen uit mijn toen al niet meer weelderige pruik, schoot de IJslandse bisschop in een lach. Tegelijkertijd zagen wij voor zijn zetel een kippenvaar liggen. Blijkbaar had één van ons voor de plechtigheid in het park gewandeld en had een vaar meegedragen aan de zoom van zijn toog.

Bisschop Johannes hield wel van een grapje. Liefst in het Heerlens dialect dat hij beter sprak dan ik vanwege de vele vakanties die hij doorbracht bij de Heerlense familie Wevers op de Bekkerweg.

THEOLOGIE

Na de vakantie begonnen wij dan de eerste klas van de theologie. Een Pater, die lang in Malawi had gewerkt en daar bekend stond als bouwheer, Herman Bonnier, werd de uitverkorene om ons de beginselen van de dogmatiek en de moraal bij te brengen.

Hij kan als student een goed figuur geslagen hebben, dat wilde nog niet zeggen dat hij een goede professor zou worden. Hij hield zich strikt aan het handboek, dat hij op saaie wijze probeerde te verklaren. Een heel goede man, die te lang aan een stuk in de missie was geweest. Door de oorlog had hij noodgedwongen meer dan 14 jaar moeten vol maken voordat hij voorde eerste maal naar huis kon.

Pater Bonnier was heel praktisch en handig. Met enkele mannen van onze klas bouwde hij een nieuwe Lourdesgrot in het park.

Hij kon beslag leggen op het puin van opgeblazen Duitse bunkers uit de Oirschotse hei.

Het waren allemaal grote betonnen brokken die op elkaar gemetseld werden volgens de tekening, die de pater hanteerde als richtlijn voor zijn bouwsel.

Ook verfraaide hij de ingang van de oprijlaan door er een gebogen bakstenen brugleuning te bouwen met een volgens hem zeldzame ezelsrug.. Een ezelsrug is een afdekking van een muurtje. Bakstenen werden als een omgedraaide V gemetseld op de bovenste laag. Volgens hem was dit uniek. In ieder geval het muurtje staat er nog en de heel ouden onder ons spreken nog van de muur van Bonnier.

Zijn technische kwaliteiten zullen wel de reden zijn dat hij na een jaar benoemd werd aan de Missievakschool in Bunde, waar ik hem later als collega ontmoette en waar hij weer van zich deed spreken door de bouw van Lourdesgrot en Calvarieberg.

DE NIEUWE OVERSTE

Na de heiligverklaringfeestelijkheden begon ook voor de nieuwe Overste een zware job. Hij bleef professor en had tevens de taak leiding te geven in een toch nog moeilijke na- oorlogse tijd. Toen zijn benoeming uit kwam hadden de scholastieken heel geestdriftig gereageerd. Het werd afgekondigd in de eetzaal en sommigen van ons stonden op, namen een plank die diende om de hete schotels 'op te vangen', en ritsten daarmee langs de ribben van de radiators. Een oorverdovend geluid van blijdschap.

De werkelijke reden was dat er geruchten waren geweest dat pater Polder Overste zou worden en uit dit vertoon bleek dat deze niet de eerste keus was van de gemeenschap.

Later toen de ware Pater Kaptein zich manifesteerde bleek dat hij een strenge overste was, die recht ging trekken wat wegens de oorlogsomstandigheden in de vergetelheid was geraakt. Pater Smeets had als overste veel uitzonderingen moeten toestaan, die nu weer terug gedraaid werden.

Het was niet altijd gemakkelijk om begrip op te brengen voor de nieuwe wind, die echt ging waaien. Er waren soms tijden van veel kritiek en onrust.

Vooraf toen we begin van november hoorde dat het op het algemeen kapittel in St.Laurent ook niet zo vreedzaam verlopen was toen bleek dat de nieuwe Generale Overste nogal na wat 'esprit de cabal' gekozen was. Er waren samenscholingen geweest om te voorkomen dat een niet-Fransman gekozen werd, namelijk onze Provinciaal Pater Hupperts.

Gevolg was dat Pater Theunissen, de eerste assistent, af trad. Hij was half oktober hier gesignaleerd om de provinciaal te spreken.

Pater Welters, onze oud-overste van Schimmert volgde hem op.

De studie werd er niet lichter op. Behalve de hoofdvakken van moraal en dogma, kregen we ascese, H.Schrift en Mariologie en niet te vergeten kerkelijk recht.

De handboeken, die we moesten volgen hadden al een goede staat van dienst. Dat wil zeggen dat er voor moderne schrijvers geen plaats was. In de marges van de handboeken van moraal stonden de moppen gekriebeld, die de professor verteld had ter verduidelijking van de stof.

Vlak voor de vasten wordt bekend wie de nieuwe Provinciaal Overste werd: Pater Jan Baptist Theunissen. Ook deze gaat voortvarend tewerk en presteert het om na een degelijk bezoek aan de provincie drie bladzijden benoemingen te produceren. Je zou zeggen dat hier en daar met de bezem gewerkt was. Het jaar wordt natuurlijk hier en daar gesierd met prettige dagen en gebeurtenissen en dan denk ik aan het jaarlijks bezoek aan de fraters van

Eikenburg in Eindhoven. We voetbalden met het schoolelftal tegen de broeders en wonnen vaak.

We zijn bijvoorbeeld op excursie geweest naar de Landstichting en naar Druten naar de Zusters van Boldershof.

In de meimaand deden we onze bedevaart naar O.L.Vrouw van de Eik in Meerveldhoven. Fikse wandeling en goed gevulde dag van devotie.

We maken kennis met de nieuwe generaal, die op visitatie komt en er op staat dat elke medebroeder hem bezoekt. Je wordt dan voor de eerste keer gedwongen in het Frans te converseren, wat om de drommel niet meevalt. Je ontdekt dan pijnlijk dat alle Frans dat je geleerd hebt als dode stof is opgeslagen en niet tot leven kon komen.

DOORGAAN OF NIET?

Het jaar 1948 was ook het jaar dat we de toen nog bestaande Mindere Orden kregen. Ik heb al uitgelegd wat dit inhield. In ieder geval werd ik er geen andere mens van. De studie viel me nog even zwaar; misschien meer door een zeker ongeduld dat over mij lag. Ik wilde altijd met iets bezig zijn. Ik had niet genoeg zitvles en wilde mijn handjes laten wapperen.

Dat leverde me wel eens duidelijke vermaningen op van de overste, die me wel mocht. Ik was een naamgenoot, de enige van het huis.

Als je dit allegaartje van herinneringen leest zou je denken dat het leven voor mij op rozen liep. Leuke herinneringen, maar ook veel moeilijke dagen.

Er zijn heel wat momenten geweest dat je voor een keuze stond. Doorgaan of niet?

Gelukkig had ik een paar paters waar ik altijd welkom was voor een goed gesprek.

Voor de eerste hernieuwing van mijn geloften geraakt ik in een stevige crisis. Vlak voor de retraite, de voorbereiding op de geloften hernieuwing, werd thuis het 25 jarig huwelijksfeest gevierd van mijn ouders. Ik mocht enkele dagen naar huis.

Daags na de jubileumdag werden vrienden en collega's van Pap uitgenodigd. Er werd een leuke spellenavond gehouden. De meest gekke dingen werden opgehaald en sketches gespeeld. Ik had een heel leuke buurvrouw, een knappe jonge meid die bij de ODB op kantoor werkte. Een heel bescheiden en rustig typetje. Ik moet eerlijk bekennen dat ze, op zijn zachtst uitgedrukt, indruk op me maakte. Daags daarna moest ik terug naar Oirschot en werd onmiddellijk in de retraite gegooid. Zover ik me herinner is toen voor mij de enige heimwee-

aanval begonnen uit heel mijn studententijd. Ik kon blij zijn dat ik Pater Hermans had, die mij er doorheen geholpen heeft.

En nu verder met mijn levensloop.

Op de Mariadag van 8 december 1948 was er een mooie plechtigheid. De Lourdesgrot door Pater Bonnier met onze klas gebouwd, werd ingezegend. De Pater was ondertussen benoemd voor de Landstichting in Nijmegen. Hij was uitgenodigd voor deze inzegening.

Het einde van het jaar was altijd een gezellige kerstvakantie. Ik heb meestal mijn bijdrage geleverd voor de versieringen en opluistering van kapel en recreatiezaal.

In de kronieken van 1948 lees ik bij 25 december: "Even na middernacht begint de hoogheilige nachtmis. In zuiver licht straalt de bambino (pastel van frater Henri Leclair) aan de voeten van een stralende Madonna in aanbidding (van frater Theo Hustin, naar een vrije bewerking van een prentje van Pieter Geraeds) onder een baldakijn."

Ik kan me dit niet meer herinneren en het kunstwerk is zeker niet bewaard voor het nageslacht. Misschien duikt het eertijds op in het programma "Kunst of Kitsch?"

Gelukkig zijn er wel dingen bewaard die in ons leven een rol hebben gespeeld en die onze studietijd in prettige zin beïnvloed hebben. Jammer genoeg kan ik niet spreken van nageslacht, want dat is er niet. Oirschot is verkocht en de Montfortanen wachtten af totdat het afgebroken wordt en de kleine groep, een ander tehuis krijgt.

AFSCHEID

Het leven is tijd van vaak afscheid nemen.

We leefden in een periode van doorlopende politieke onrust in verband met Indonesia, dat toen nog Nederlands Oost Indië heette. Nederlandse troepen werden daarheen gezonden omdat het in opstand was gekomen tegen het koloniale regiem.

Ook broer Huub kreeg een oproep. Ik kreeg te horen dat hij zou vertrekken vanuit de kazerne in Oirschot. Daar mocht ik afscheid nemen van hem. Een vriend, Jan Jacobs uit Schimmert zou ook mee gaan. Een paar medebroeders, Schimmertenaren, gingen met mij naar de hei waar de kazerne lag.

Ik mocht binnen maar de twee moesten buiten de omheining blijven waar zij toch konden praten met Jan. Ik moet zeggen dat het niet mee viel om weg te gaan en hem achter te laten.

En paar dagen later vertrokken zij met het troepenschip de “Oldebarneveld”. Toen volgde vooral voor mijn ouders heel zware jaren. Huub schreef heel regelmatig maar als er eens een week over heen ging dan was het goed mis. De brieven die ik van hem kreeg waren heel neutraal in die zin dat hij heus niets liet weten van de miserie die zij mee maakten. Wij hoorden wel eens iets van de fraters die soms post kregen uit Indië omdat zij meededen aan acties ten behoeve van “onze jongens in Indië”. Ons leven ging gewoon door en was een afwisseling van studie, gebed en gelukkig ook werken. In onze studietijd is heel wat gebouwd.

BOUWWERKEN

Ik denk dan aan de vele ‘bouwwerken’ die in het park verrezen zijn zoals de grot, waarover ik al sprak en waar vooral enkele medebroeders van mijn klas onder leiding van Herman Bonnier hun sporen verdienden. Het doet me goed als ik in Oirschot door het park loop en even stil sta bij de grot. Een paar jaar geleden heb ik Bernadette eens mee naar Vroenhof genomen om haar opnieuw te schilderen.

Ik heb toen een bordje op haar plaats gezet met de vermelding: “Ik ben even weg om nieuwe kleren te kopen.”

Heel actief was een groep scholastieken die ik de dierenliefhebbers zou willen noemen.

Daar waren vooral Belgen bij. Zij hadden het onderhoud van de onderkomens van de eekhoorns bijvoorbeeld. Er bestond de gewoonte, nog stammend uit de “Franse tijd” regelmatig op eekhoornvangst te gaan. Dit werd gedaan als de bevolking was afgenomen en de kooi wat vernieuwing kon gebruiken.

Dat was een boeiende sport. Met de verworvenheid van deze tijd zouden we het eigenlijk een barbaarse sport moeten noemen. We noemden het ‘op écureuil gaan’ of “chassen”. Ecureuil is het Franse woord voor eekhoorn. Chasse betekent “jacht”. We trokken dan naar de dennenbossen in de buurt op zoek naar de snelle bestjes. Als er een ontdekt was dan werd hij omsingeld en naar dunne bomen gedreven. In een cirkel stonden we dan met ieder een boomstam die we sterk schudden zodat hij gedwongen was te blijven zitten in de dunne stam. Daar stond de dapperste van ons, die de handigheid en de moed had het diertje in de nek te pakken, gereed. De stam werd met korte hevige schokjes beroerd en dan zag je het slachtoffer langs de stam naar beneden zakken omdat hij absoluut geen greep meer had. Het was dan kwestie om hem juist achter zijn kopje te nemen zodat hij niet kon bijten, want dan was je een vingerlid kwijt. Als iemand een eekhoortje gezien had waarschuwde hij de groep, die verspreid door het bos liep, met de roep: “Ecureuil”.

De eekhoornkooi was een welkome afleiding in het park. Er waren natuurlijk allerhande instrumenten in elkaar geknutseld waar zij hun bewegingsdrang kwijt konden.

De beestjes werden heel tam en als je in de kooi kwam liepen ze langs je koord en rozenkrans, die tot ons 'uniform' hoorden, tot op je schouder of op je hoofd als je daar een noot of kastanje deponeerde.

Eenden en zwanen bevolkten de vijver en hadden zo hun eigen kooien. De mannetjes eenden werden in de volksmond "Kareltjes" genoemd. Het hok kreeg de naam van 'Karlsruhe'.

In Duitsland woonde een Pater, die rector in een ziekenhuis was en die nogal rustig van aard was. Zijn voornaam was Karel. Vandaar!

Voor zwanen werd een klein kasteeltje gebouwd van afbraakstenen. Dit is nog bewaard en heet altijd nog: "De Zwanenburcht", terwijl er geen zwaan meer op de vijver zit en nauwelijks eenden.

Een laatste aanwinst was het duivenhok. Op een goede plaats voor de aanvliegroute aan de rand van het park werd door frater Frans Swerts een duiventil gebouwd, die hij met zijn vriend Ger getimmerd had in de werkplaats. Een zuil werd in beton gegoten als fundament van het sierlijk bouwwerkje. Een attractie rijker.

Een massa energie werd gestoken in de zwemvijver op de hei.

Jaren geleden heeft Pater Weerts, moraalprof, een stuk hei gekocht van zijn patrimonium.

Het was bedoeld als recreatieterrein. Er werd toen een grote kuil gegraven waar een zwakke waterbron was. Een voetbalterrein werd aangelegd, struiken en bomen geplant. Het geheel was in de loop der jaren uitgegroeid tot een zeer welkome mogelijkheid om de vrije tijd door te brengen. Er kon gevoetbald worden en gezwommen.

Maar de zwemvijver was langzamerhand ondiep en modderig geworden.

Een groots plan werd opgesteld en voorgelegd aan de overheid. Er werd verlof gegeven om de zaak grootscheeps aan te pakken. Een groep studenten is toen begonnen met het droogleggen en uitgraven. Een hels karwei dat toekwam aan de heel sterken die de krachten moesten hebben van kruiers van natte turf.

Een heel bijzondere karwei was het weer volpompen van de vijver. Handige jongens hadden het klaar gespeeld om bij de bandweer het nodige materiaal te vragen, zoals een pomp en de nodige honderden meters slangen, de afstand van het kanaal tot de vijver. Als de commandant dit niet kan toestaan belt burgemeester Steger zijn collega van Eindhoven en het nodige materiaal kan geleend worden. Na de nodige nachtwachten om de pompen dag en nacht te laten draaien lukt het na dagen om de stand van het water op redelijke hoogte te brengen zodat gezwommen kan worden. De fraters Feiter en Kiewe, die dit

allemaal gedurfd organiseerden hebben later hun organisatietalenten en vooral hun “bedelapostolaat” ten volle in praktijk gebracht.

We hebben aan hen te danken dat we in de zomer van 1950 fijn konden zwemmen in een vernieuwd “bad”.

MIJN BAANTJES

Iedere medebroeder had een zogenaamd ‘baantje’. Je was meestal met anderen verantwoordelijk voor een bepaald onderdeel van het gemeenschapsgebeuren.

Toen ik het eerste jaar in Oirschot was heb ik, zoals beschreven, in de linnenkamer gewerkt.

Daar kon ik niet veel kwijt aan creativiteit. Ik was dan ook heel blij dat ik het tweede jaar gevraagd werd voor de serre. Ik werd in gedeeld bij de groep die moest zorgen dat de tuinen voorzien werden van bloemen en planten. De serre had door de bom, die achter het park was ingeslagen, veel geleden. Er was jaren geen onderhoud aan gedaan, zodoende was het één puinhoop. We moesten kweken in bakken, afgedekt met glasramen. Heel wat uren gingen zitten in het verspenen van de plantjes. Ik had nooit gehoord van dat werkwoord. Maar als je uren op je knieën had gezeten om de piepkleine scheutjes uit te zetten in potten of in de volle grond, wist je wel wat verspenen betekende.

We moesten er voor zorgen dat er geregeld bloemen voor de kapel waren. Bij grote feesten werden bloemstukken gemaakt waarmee de kosters konden sieren. Daar ontdekte men dat ik niet onaardig kon omgaan met de schone kunst van bloemschikken en enige kijk had op versieringen. Prompt kreeg ik het derde jaar de aanstelling tot koster. Dat was iedere dag bezig zijn in kapel en sacristie. Vooral na de priesterwijdingen was het een drukke tijd als er iedere dag vele missen waren, want iedere priester las elke dag de mis. Behalve het hoofdaltaar in de kapel waren er nog zes zijaltaren, die dan gebruikt werden door de jonge priesters. Er was in de loop der jaren een traditie gegroeid waar je als koster rekening mee moest houden. Als oudste koster moest je zorgen dat de nieuwkomer elk jaar ingeleid werden in het liturgisch gebeuren.

BISSCHOPSWIJDING

In het begin van het jaar 1950 werd de Montfortaanse gemeenschap verrast door de mededeling dat onze provinciale overste, Theunissen, benoemd was tot Apostolisch Vicaris van Blantyre, in Brits Nyassaland, het huidige Malawi.

Ik veronderstel dat we er toen blij mee waren en het een reden was om feest te vieren.

Vol spanning begonnen we al te gissen wie hem zou opvolgen als provinciaal. Ik weet niet meer of toen al iemand dacht aan Pater Kees heiligers, maar die werd het wel.

Jan Baptist Theunissen koos als wijdingsdatum het feest van O.L.Vrouw op 25 maart en als plaats van wijding zijn geboorteplaats Schimmert in de parochiekerk van St.Remigius.

Enige weken tevoren werd een loterij gehouden onder de studenten wie er van elke klas als afgevaardigde naar de wijding mocht om te dienen in de plechtigheid.

Laat mij, die nog nooit iets gewonnen had, nu als gelukkige uit de bus komen. Ik mocht met vier medestudenten naar Schimmert. We moesten logeren in Meerssen omdat Schimmert overvol was. Van de plechtigheid herinner ik me niet veel meer. Ik weet niet eens meer welke functie ik in de dienst had. Een vage herinnering heb ik aan de vele buitenlandse hoge omes uit onze congregatie. Heel goed zie ik nog voor me dat bisschop Lemmens, die zijn dorpsgenoot gewijd had op de trappen van de kerk een toespraak hield zo in de trant van: "Twee Schimmertse jongens, Gielke van de expert en Sjeng van Gekruus".

Monseigneur Lemmens was ook van Schimmert, zijn vader was er veearts; de familie Theunissen woonde in het gehucht aan het Kruis.

Het grote feest werd gevierd in het klein seminarie, de Apostolische School op de Bies.

Van het grote diner waaraan wij mochten aanzitten aan de tafel van de gemeenteraad herinner ik me dat het vreselijk lang duurde en er lange pauzes waren tussen de gerechten. Die tijd werd opgevuld met zang van de Leender Choralen, het toen beroemde jongenskoor uit Leenhof, de montfortaanse parochie. Mijn broertje Wiel was er ook bij en die was trots dat hij kon wijzen op zijn broer, die ook ergens aan tafel zat.

In de vroege avond moesten we weer naar Meerssen. Heel graag hadden we nog iets gegeten want we waren met honger vertrokken uit Schimmert, maar er was niemand meer die ons iets kon bezorgen.

Terug in Oirschot had ik als oudste koster mijn handen vol met het voorbereiden van de dag van de priesterwijding die op 28 maart zou plaats vinden. Mgr. Theunissen zou de oudste klas wijden, waarbij als eerste wijdeling een dorpsgenoot, Giel Herberighs, zou gloriëren.

De avond van te voren arriveerde hij in gezelschap van de generale overste en enkele provinciale oversten uit Europa.

Pater Kaptein, de overste, vroeg mij toen naar de bisschopskamer te gaan om de zogenaamde pontficalia te halen die nodig waren voor de wijding zoals staf en mijter.

Ik maakte toen geen goede indruk bij de nieuwe bisschop. Hij vroeg me of ik ook de heilige olie bij de hand had. Toen ik hem antwoordde dat deze in de broederskapel bewaard werd zei hij letterlijk: "Jij schaap, dat is de ziekenolie." In het dialect klinkt het misschien iets minder onvriendelijk.

Die dag was voor mij bijzonder, want mijn goede vriend Henk Sterenberg werd ook gewijd en ik was natuurlijk veel bij zijn familie, Pa en Ma en Miets en Elly.

VAKANTIE IN BEUSDAEL

De laatste grote vakantie, die ik in Oirschot meemaakte was wel een heel bijzondere.

We hebben in begin augustus een dag of tien gebivakkeerd vlak over de grens bij Epen in Kasteel Beusdael, bij Teuven in België.

Wie daarvoor gezorgd heeft is mij niet bekend. Heel goed herinner ik me dat er fraters op uit gestuurd werden om voor levensmiddelen te zorgen, want we moesten daar voor ons eigen

kostje zorgen. Met Joep Feiter en Joep Spobeck mocht ik vanuit Schimmert naar Vaals om een angeltje uit te werpen bij de firma Thijssen, een groothandel in levensmiddelen. De zoon, Aad, was getrouwd met mijn nichtje Martha. Joep Spobeck was er ook bekende aan huis en we hadden Feiter meegenomen vanwege zijn flux de bouche, zijn talent om heel vroom maar vasthoudend te bedelen.

Het kasteel was leeg maar helemaal niet bouwvallig. Het was goed onderhouden. Er was een kapel bij en een groot park met 'n vijver, die overvol karpers zat.

Pater Hermans was in die tijd onze 'overste' aan wie wij moesten beloven dat we trouw zouden zijn aan onze kloosterlijke verplichtingen van gebed en meditatie.

De kapel werd gebruikt voor de dagelijkse mis en de gezamenlijke gebeden.

De hoogste klas, wij dus, werden aangesteld als fourageurs en koks.

Het waren geweldige dagen, gevuld met wandelingen in de mooie omgeving.

Een tocht naar het heiligdom van Moresnet, waar we een H.Mis zongen, die opgedragen werd door de hulpbisschop van Aken. Na afloop kwam zijn secretaris ons complimenteren: "Der Choral war jut!"

HET LAATSTE JAAR

Toen de nieuwe priesters hun jaar hadden afgesloten en hun benoemingen hadden gekregen begon voor ons het laatste jaar. Je had dan je handen vol aan voorbereidingen die te maken hadden met de komende wijdingen. Na de grote vakantie begon het voor onze klas heel serieus te worden.

Op 8 september legden wij onze eeuwige geloften af. Ik denk niet dat ik overdrijf als ik zeg dat ik van te voren toch een tijd zenuwachtig ben geweest. Zou je aangenomen worden of zou je naar huis gestuurd worden?

Het was ooit gebeurd dat fraters geweigerd werden voor het priesterschap of kloosterleven, maar dan werd toch geruime tijd van te voren ingegrepen.

Geregeld werd het verhaal verteld van de frater, die op de morgen van de eeuwige geloften niet verscheen. Hij durfde zelf de stap niet te zetten.

Enkele dagen na 8 september werden we subdiaken gewijd. We hadden een brevier moeten kopen en vanaf de wijding moest je elke dag het hele officie bidden. Bij je studies was dat een opgave. Het vroeg zeker een anderhalf uur tijd.

In het laatste studiejaar vóór de priesterwijding moest heel wat gebeuren aan voorbereidingen.

We kregen nog een nieuwe professor voor moraaltheologie, Pater Frits Tesser, die uit de praktijk van de volksmissies kwam. In tegenstelling met zijn voorganger smukte hij de soms dorre theorie op met verhalen en voorbeelden uit zijn praktijk. Hij was een goed verteller en dat maakte zijn lessen tot een aangamere studie.

Als professor van H.Schrift kregen we pater Harry Frehen, de latere bisschop van IJsland. Ook een verademing na de saaie lessen tot nu toe

Tegen Kerstmis, om precies te zijn op 23 december 1950, moesten we naar Den Bosch voor de diakenwijding, die toegediend werd in de kapel van de kweekschool.

Op onze klas waren drie fraters die door ziekte enige jaren achter geraakt waren. Normaal zouden zij vijf klassen hoger moeten zitten. Zij waren van te voren gewijd als subdiaken en diaken. Als oudste van de klas werd ik afgelost door Jos Spobeck van Vaals. Met hem kreeg ik een heel goede relatie omdat Mam uit Vaals was en ik wel iets wist van zijn geboortedorp.

Hij was een uitermate geestig iemand. Heel verlegen als hij in het openbaar moest verschijnen. Maar hij liep over van kolderieke moppen en guitigheden.

DE HOUTEN MIS

Ik herinner me heel goed dat hij mij uitkoos om in de laatste maanden vóór de priesterwijding te oefenen voor de mis. Wij noemden dit de 'houten mis'.

Het was toen allemaal Latijn. In die tijd kwam er vaker een slager uit het dorp helpen als er clandestien geslacht moest worden. Hij heette Kees Kas.

De zogenaamde canon van de mis eindigde met de plechtige woorden : sanctificas, vivificas, benedicas en praestas nobis...Joep maakte er van: sanctifias, vivificas, benedicas et Kees Kas.

Het behoeft geen betoog dat wij allemaal met vlag en wimpel slaagden voor het liturgie examen.

De laatste maanden vóór de wijding kregen we bezoek van de zogenaamde kelkenboeren.

Als je een kelk van de familie of de buurt zou krijgen kon je een leverancier, edelsmid uitzoeken met wie je in gesprek ging.

Ik hoorde dat mijn familie een kelk wilde schenken. Daar werd toen begrijpelijk veel waarde aan gehecht.

Ik ging in onderhandeling met Jos Vonck uit Amsterdam, een oud-leerling van de grote Brom uit Utrecht. Zelf ontwierp ik het model: een cuppa in zilver gevat in een krans van zeven lobben, voorstellend de zeven sacramenten. De nodus was van groene topaas en op de voet een kruisje staande op een wereldbol in filigraan en de tekst, ontleend aan het wapen van Poels, de monseigneur van de arbeidersbeweging: "Misereor super turbam" (Ik heb medelijden met de schare) Toen ik later hoorde hoe moeilijk het toen was om de benodigde gelden bij elkaar te krijgen, zou ik nooit een kelk gewild hebben. Ik liet ook een kelkdoos maken, die waterbestendig was met het oog op mijn zekere missiebenoeming. Jaren later dreef die doos op de vijver toen op een nacht de kluis bij de sacristie in Oirschot leeg geroofd werd en ook mijn kelk verdween. Als ik nu terug kijk naar die dingen die me toen bezig hielden dan moet ik constateren dat er heel wat veranderd is in mijn denken en doen. Wat waren het onbelangrijke dingen die toen werden ervaren als ontzettend belangrijk. Je mag natuurlijk niet vergeten dat er een concilie over heen gegaan is en dat ik door mijn werk in jeugdbeweging, in catechese en religieuzenpastoraat altijd een klimaat aan trof van aanpassingen en zoeken naar bijdetijdse verkondiging.

PRIESTERWIJDING

De datum van de priesterwijding stond vast. In die tijd was de zaterdag voor half vasten de wijdingsdag. Deze viel op 4 maart. De bisschop was ook bekend. De bisschop van 's Hertogenbosch, Monseigneur Mutsaerts, zou ons wijden.

Het thuisfront was natuurlijk ook in alle staten van zenuwachtige organisaties. Gelukkig was Huub intussen terug uit Indonesië. De families uit Zuid Limburg hadden een afspraak gemaakt om de reis naar Oirschot gezamenlijk te maken met een door hen gecharterde touringcar.

Een broer van Frans Swerts nam de dienstregeling op zich en moest daarvoor heel wat keren thuis komen om informatie te geven en weer te corrigeren als iets veranderde.

Er moest gezorgd worden voor logeeradresses voor onze families. Daar waren fraters voor aangesteld, die daarvoor de vaste adressen weer aanzochten. Hoewel van de wijdelingen, verondersteld werd dat zij in alle ingetogenheid zich zouden voorbereiden op de grote gebeurtenis, hielden we toch bij hoe alles verliep.

Zonder meer kon je ervan overtuigd zijn dat de traditie ongebroken zou voortgezet worden. Het was niet de eerste keer dat er gewijd werd in onze kapel en de koster hadden een zeer nauwkeurig uit te voeren programma. En ook de zangers "de schola cantorum" wisten waar ze aan toe waren. Zij zouden heus niet, zoals eens gebeurde, een verkeerde litanie van alle heiligen nemen, wat hun een hardop geroepen vermaning van de bisschop opleverde: "Er worden hele stukken over geslagen". Ik heb toen diep medelijden gehad met onze dirigent Pater Dederen, die een hoofd kreeg als een vuurbol. Vanaf dat moment vond ik die bisschop, het was dezelfde die ons zou wijden, niet zo sympathiek meer.

Het zou overdreven zijn als ik nu ging beschrijven hoe verheven ik me voelde en hoe intens geluk van mij uit straalde. Toch meen ik dat ik niet mag zeggen wat ik eens een confrater hoorde beweren dat de enige indruk die hij zich herinnerde de afdruk van zijn horloge was waarop hij had gelegen tijdens de litanie van alle heiligen. In werkelijkheid was hij een heel gevoelige man, die op die manier vaker zijn ontroering meende te verbergen.

Voor mij was de wijding een afsluiting van een stuk leven, van doorgaans hard werken op velerlei gebied. De studie op de eerste plaats heeft heel wat energie gekost.

Het was een heel ontroerend moment toen we de kapel in trokken en ik Pap en Mam zag zitten. Wat zal er door hen heen zijn gegaan. Eindelijk na zoveel jaren van passen en meten om datgene te kunnen betalen wat nodig was aan kostgeld en andere dingen. Waarschijnlijk zal dat niet hun voornaamste gedachte zijn geweest. Zonder twijfel iets van trots dat zij, gewone mensen, dit mogen beleven. Vergeet niet dat we leven in een klimaat heel anders dan nu. Een zoon als priester was vroeger een voorrecht van betere lui, grote boeren of deftig spul.

En nu was het een bereikbaar ideaal ook voor de gewone man. Pap, als grote voorvechter van de emancipatie van de arbeider, zal die morgen gestaan hebben met de borst voorruit, geloof dat maar.

Als ik het album van mijn priesterwijding en eerste H.Mis nasla dan kan ik me heel goed voor de geest halen hoe het toeging op die dag.

Er waren tien wijdelingen, wij met negen montfortanen en een monnik van de abdij van Nieuwkuijk. Monseigneur van Kessel, Apostolisch Prefect van Sintang, Borneo, was aanwezig. Hij zat vooraan op een aparte zetel in vol ornaat. De provinciale overste was er niet. Hij was op visitatie in Afrika. Hij werd vervangen door Pater Goltstein, de vicaris.

Met deze twee hoge heren staan wij op de groepsfoto van 4 maart 1951. Het is droevig, maar waar; ik ben de enige die over is.

Wat ga je vertellen van de plechtigheid? Vergeet niet dat het was vóór de golf van vernieuwingen die wij hebben mee gemaakt. Om een voorbeeld te noemen van iets dat nu ondenkbaar is: als symbool voor de volheid van het priesterschap dat de bisschop door zijn wijding ontvangen had, zoals toen de theologie verkondigde, werd hij aan het begin van de dienst omhuld met drie gewaden over elkaar, de dalmatiek van de subdiaken, van de diaken en het kazuifel van de priester. Wat zullen die hoogwaardige heren geleden hebben in lange en warme diensten.

Onze bisschop onderging deze marteling en met zijn zo bekende stevigheid gebruikte hij zijn stem. De teksten waren bekend want het rituale, het boek met de teksten, was al eeuwen het zelfde, denk ik. Zijn gebaren waren breed en plechtig en wij ondergingen de veranderingen die in ons uiterlijk aangebracht werden heel devoot. Je stola werd in plaats van rechts over je schouder gekruist, de half opgeknoopte kazuifel werd los gelaten. De handen werden opgelegd door alle aanwezige priesters, onze handen werden gezalfd. De plechtigheid was zo beladen dat we aan het ogenblik van onze eerste mis met de bisschop toe waren voordat het langdradig kon worden.

Na afloop werd monseigneur in processie naar de voordeur gebracht waar hij in de spreekkamer zich zou ontdoen van de gewaden. We hebben hem niet meer gezien.

De eerste ontmoeting met ouders, broers en zussen was emotioneel. Er werd gezegend en getraand, het begin van een mooie dag.

Bij gelegenheid van mijn diamanten jubileum heb ik de foto's die van die dag gemaakt zijn in een diaserie gevat met behulp van de goede confrater Jan Leistra.

NEOMIST IN HEERLEN

Nu was het wachten op de dag van de eerste plechtige H.Mis in de parochiekerk van de H.Pancratius in Heerlen. Pasen viel dat jaar heel vroeg op 25 maart.

Daags van te voren mochten we naar huis. Mij werd gevraagd naar Maastricht te reizen naar Tante Fien en Ome Jan, die mij zouden opvangen en 's avonds op de trein naar Heerlen zouden zetten, want ik zou daar plechtig 'ingeaald' worden.

Op het perron stond het buurtcomité, onder voorzitterschap van Jules, onze buurman, dat mij naar een gereedstaande auto bracht.

De muziek van de harmonie "Flos Carmeli" uit Leenhof, de montfortaanse parochie, luisterde de stoet op, die leidde naar de Kloosterkoolhof 8, de woning van de familie Hustin.

Begin van een grandioze feestweek.

Ik had deken Ir.Bemelmans gevraagd of Wim Bosch mocht preken. Nee, dat wilde hij zelf doen. Hij had vier broers bij de Montfortanen, misschien was dat de reden?

Wim assisteerde als diaken, Henk Sterenberg als subdiaken en Wiel als wieroker. De deken preekte en ik kan me herinneren dat hij memoreerde dat ik de drie en zestigste neomist was van de parochie. Over hoeveel jaren weet ik niet meer.

Als je me nu zou vragen een goed overzicht te geven van die echte Limburgse feestweek dan moet ik in gebreke blijven.

Er zijn zo enkele dingen die me zijn bijgebleven, waarschijnlijk omdat er in de loop van de jaren wel eens over gepraat werd.

Een vaak vertelde bijzonderheid is het verhaal van de feestdag van de neven en nichten. Die moet heel rumoerig geëindigd zijn. Een heel stel heeft de nacht doorgebracht bij ons. Pap is toen verontwaardigd opgetreden en verzocht de meute wat kalmer aan te doen want de pater moest de volgende dag vroeg op want hij moest de eerste mis gaan doen in Meerssen bij de fraters novicen. Dat was waar en ook is waar dat ik de trein miste en een half uur te laat in de sacristie aan kwam. En dat in een noviciaat waar alles tot in de puntjes moet verlopen.

De avond van die dag was gewijd aan de parochiepriesters en de medebroeders uit Leenhof, die kwamen eten.

Voor die gelegenheid had Pap twee aankomende musici uitgenodigd. Jo Dusseldorp, pianist en Jo Jacobs, oud student van Schimmert, violist. Broer Wiel, toen lid van Leender Choralen, zong enkele topnummers. Vraag me niet meer welke. Ik vermoed dat daar bij was: "Schlaf ein mein Prinzchen schlaf ein".

Jo, de pianist, werd later hoofddocent piano aan het conservatorium in Maastricht en Jo, de violist, eerste violist in het Concertgebouworkest. Wiel, de zanger, werd praeses van het Bossche Mannenkoor. Pap had dus geen slechte keuze gemaakt.

Ik wist niet dat in de zelfde week het huwelijk zou plaats vinden van neef Johan Botterweck uit Mechelen en wel in Den Haag. Het was een geweldige verrassing toen zij beiden, Johan met zijn kersverse bruid Anny en nog wat familie, in Heerlen hun terugreis onderbraken om mij te feliciteren.

Wat mij heel veel plezier gedaan heeft was dat ik de verzoening met Mam en haar zuster Tante Marie bewerkt had. Om verschillende redenen leefden deze zussen in onmin met elkaar. Jaren lang was het voor mij niet te verteren dat er ruzie was, die echt diep zat. Eigenlijk heb ik mij nooit verdiept in de oorzaak. Nog vanuit Oirschot vóór de dag van de wijding heb ik een vlammende brief naar huis geschreven waarin ik stelde dat ik niet veel zin had in een feest als de ruzie niet bijgelegd

werd. Dit heeft blijkbaar indruk gemaakt want de tante was op het feest en heeft zich in die week erg verdienstelijk gemaakt. Zo heeft zij onder toezien oog van Huub voor de eerste keer bij ons nasi goreng gemaakt. Ik voel nog de brandende dampen uit mijn keel opstijgen. Huub dacht nog in Indonesië te zijn. De maandag na beloken Pasen moesten we terug naar Oirschot. Dat viel niet mee natuurlijk na een dergelijke week! Alvorens we de bus namen in Eindhoven zijn we nog even in het ziekenhuis op bezoek gegaan bij frater Drees Moonen, die een ongeluk had gehad. Bij het rooien van een boom in het park kwam hij terecht onder de vallende stam en versplinterde een deel van een been.

DE LAATSTE LOODJES

Nu was het blokken geblazen voor de eindexamens.

In de loop van het trimester kregen we bezoek van de plaatsvervangende provinciaal Pater Michel Goltstein. Hij kwam met ons praten over onze toekomst.

Van het hele gesprek kan ik mij weinig voorstellen maar de conclusie was des te pijnlijker.

De missiebenoeming waar ik op gehoopt had ging aan mijn neus voorbij. Mij werd een schets gegeven van de moeilijkheden waarin Pater Jef Collijn verkeerde in Bunde, de opleidingschool voor broeders. En ik hoor nog zijn argument: omdat ik in Schimmert blijk had gegeven van handig te zijn en vooral

bij het toneel mijn sporen verdiende als decorman zou ik de man zijn die Bunde nodig had. Zo dat weten we dan.

Met de mededeling dat we voorlopig de benoeming voor ons zouden houden werden we uitgenodigd in de recreatiezaal van de Paters waar we gelukwensen mochten ontvangen en een sigaartje mochten opsteken.

Van de negen jonge priesters kregen twee een missiebenoeming en de zeven anderen een plaats als leraar aan onze opleidingsscholen. De jongste, Karel Bilo, moest naar Rome om filosofie te studeren.

Van de geheimhouding kwam niet veel terecht. Tijdens een voetbalwedstrijd waarin ik een goal maakte riep Pater L' Ortye, die langs de lijn stond, geestdriftig : leve Bunde en zo kwam het uit.

Er zat niets anders op dan in alle rust ons voor te bereiden op het naderend afscheid van een leven dat toch heel boeiend geweest was.

Ik denk zeker dat ik het moeilijk gehad heb Oirschot te verlaten. Ik heb gehouden van het leven daar, van zijn park en hei en alle interessante dingen waar wij studenten ons mee bezig hielden. En dat konden ook wel eens domme dingen zijn. Denk maar eens aan de middag dat Jan Bechtold een demonstratie zou geven van de mogelijkheid van moerasgas waar onze vijver zo rijk aan was vanwege de drassige toestand van rottende blaren op de bodem.

Met een man of zes klommen we in de roeiboot, gewapend met een grote vijf liters stroopbus.

Midden op de vijver werd gestopt en met een roeispaan werd de bodem beroerd zodat gasbellen opstegen die werden opgevangen in de bus, die in het water gehouden werd zodat de bodem alleen boven was. Door de gasbellen steeg de bus steeds hoger en toen hij helemaal boven was hield iemand een vlammetje onder de bus. Een lange steekvlam over de boot. Van schrik week ieder uit naar de kant zodat de boot om sloeg en wij, met toeg aan, kopje onder gingen. Er waren twee medebroeders bij niet-zwemmers. Ik zie nog hoe Huub Swerts op de omgeslagen boot klom en via de bodem aan de andere kant er weer af gleed.

Ik wist mij zwemmend te redden. Boze tongen beweren dat ik één hand boven water hield, waaraan het horloge dat ik cadeau had gekregen bij mijn eerste mis.

Het was een zaterdagmiddag, de tijd dat Br.Nicolaas de benedengang van het huis poetste. Je kunt wel begrijpen dat de kletsnatte togen hun sporen nalieten.

Ik heb het geweten. Als oudste van de groep moest ik bij de econoom komen en kreeg daar de volle laag. Dat was, denk ik, mijn laatste leerpunt van mijn opleiding.

De laatste weken stonden bol van examens en dat er iets van een afscheid geweest is kan ik mij niet herinneren.
Half juli vertrokken we naar huis voor een vakantie van een maand.
Ik ging er van uit dat ik half augustus in Bunde moest zijn om daar mijn eerste opdracht als montfortaans missionaris te beginnen. Werk aan de Missievakschool, opleiding van toekomstige broeder missionarissen, zal dan een andere invulling zijn voor mijn missie-ideaal.
In deze geest zal ik er aan beginnen, zo helpe mij God Almachtig!

+ = + = + = + = + = + = + = + = + = + = + = + = + =